

KRITIKE

Serge Halimi je eden od urednikov francoskega mesečnika *Le Monde Diplomatique*, kjer »pokriva« politična, kulturna in gospodarska dogajanja v ZDA, hkrati pa piše tudi o medijsko-novinarskih vprašanjih. Tuja mu ni tudi teorija medijev in sociološka veda nasploh, saj je asistiral znanemu francoskemu sociologu Pierru Bourdieuju. Knjižico *Les nouveaux chiens de garde* je konec leta 1997 izdal pri založbi Liber-Raisons d'agir, ki objavlja kratke družbene in zlasti medijske analize, vendar njegovo delo zaradi količine zbranega gradiva in konkretnih primerov presega ostale knjige iz te zbirke (na primer *Sur la télévision* Pierra Bourdieuja). Temu ustrezen je bil v Franciji tudi odziv nanjo, saj je niso razgrabili le v novinarskih krogih, ampak je v trenutku postala uspešnica tudi med širšim, kritično razmišljajočim občinstvom.

Čeprav Halimi v tej ubijalski kritiki sodobnega novinarstva pedantno secira zgolj diskurz zvezd francoske televizije, radia in časopisja, kar je za francosko občinstvo še posebej zanimivo, pa njegova analiza pokaže obče trende v sodobnem, »zahodnem«, »kapitalističnem«, »tržnoekonomskem« novinarstvu. Skozi primere o novinarskem poročanju o vojni »civilizacije« proti Iraku (knjiga je pač izšla pred novo ideološko točko prešitja, 11. septembrom 2001), o hvalnicah evropskih integracij, svarjenju pred islamsko nevarnostjo in kolonialistično-pokroviteljskem odnosu do tretjega sveta, avtor pripadnike sedme sile razkrije kot propagandiste ideologije sodobnega »enopartijskega« režima, ki prek »neodvisnih« institucij, kot sta IMF ali WTO, vlada svetu. Ker gre za prevladujočo spontano ideologijo zahodne »četrtve veje oblasti«, Halimijeva knjiga v tem smislu krepko preseže nacionalne okvire. In v tej analizi spontane ideologije, ki prežema novinarska poročila o današnjem »postideološkem« svetu, je Halimijevo delo najlucidnejše. Njegovi novi psi čuvaji se ne zmenijo za tiste, ki si ne morejo kupiti svobode izražanja, temveč pohlevno varujejo pridobitve sodobnega kapitalizma. Avtor s primeri pokaže, kako je v očeh novinarjev sodobna tržno-ekonomska ureditev presegla okvire zgodovinskosti in s tem podvrženosti družbeni kritiki – včasih je dobila kar naravni ali celo meteorološki status.

Halimi s prekrasnimi primeri ne ponazori le tesnih, skoraj prijateljskih povezav med politiko in vodilnimi novinarji, kar je v primerjavi z drugimi evropskimi državami v Franciji še posebej izraženo, temveč bralca popelje v svet tesnih, skoraj incestuoznih razmerij med samimi vodilnimi francoskimi novinarji. Halimi opisuje, kako se ti med sabo intervjuirajo, vabijo drug drugega k sebi v goste v televizijske ali radijske oddaje in kako drug drugemu recenzirajo knjige. A avtor se ne ustavi le pri tem, temveč pokaže, kako je ta začarani krog enakomislečih »neodvisnih« novinarjev odvisen predvsem od ene same stvari, in tako bralca popelje v ozadje odnosov med »psi čuvaji« in njihovimi lastniki, ki so za sodobno novinarstvo danes dosti bolj nevarni od

političnih. Njegova knjiga je zgled analize tega, kako lastništvo oziroma kapital vpliva na poročanje medijev.

Kakorkoli že, ne gre le za knjigo, ki bi jo moral prebrati vsak študent novinarstva ali novinar, temveč vsak, ki ga zanima, kaj se skriva za »objektivnimi« informacijami, s katerimi nas dandanašnji krmijo mediji.

Boris Čibej, *Recenzija knjige Serge Halimija, Novi psi čuvaji, Moskva, 6. 7. 2002*

Pričujoča knjiga je za nas pomembna iz vrste razlogov:

opisuje procese, kakršni ta čas potekajo tudi pri nas;

onemogoča nam, da bi te procese na lahko pripisali kakšni krajevni posebnosti, ki naj bi s časom kar sama od sebe zginila: denimo, domnevnemu »bremenu« enostrankarstva iz preteklosti ali domnevni »nerazvitosti« politične kulture v sedanjosti;

prinaša analitično prenicljivost, ki jo vse bolj pogrešamo;

uveljavlja družbeno zavzetost in nravstveno občutljivost, kakršni zadnje čase tukaj nista ravno pogosti.

Z zatonom novinarstva gineva tudi tudi javnost, z njo pa eden izmed pogojev za delovanje političnega sistema. Številna znamenja kažejo, da je celotni sistem strankarske demokracije že desetletja v krizi. Razkroj je, kakor vse kaže, zajel prav vse prvine strankarskega sistema: ker je kriza očitno strukturna, bi bilo nemara narobe, če bi zanjo krivili zgolj eno samo sistemsko sestavino. Ali to pomeni, da lahko novinarski stan oprostimo odgovornosti za propadanje novinarstva?

Rastko Močnik, Iz uvoda k slovenski izdaji, *ALI SE NOVINARSTVO LAHKO UPRE SVOJEMU ZATONU?*